

Calcio Fiorentino alebo Závan tvrdého športu z dávnej katolíckej Florencie

Branislav Krasnovský

14. apríla 2023 ✚ *História Spoločnosť*

Základy Calcio Fiorentino treba hľadať už v antickej Rímskej ríši

Dnes by som čitateľom rád predstavil zaujímavý, veľmi starý a tvrdý šport z katolíckeho prostredia, ktorý sa už niekoľko storočí hráva v talianskej Florencii. Calcio Fiorentino alebo tiež calcio storico, označované aj ako florentský futbal, vychádza z pravidiel oveľa staršej antickej rímskej hry s názvom harpastum, ktorú radi hrávali rímski legionári. Pôvodná rímska hra vychádzala z pravidiel gréckej hry phaininda, ktorej zase, podľa antickej tradície, spolu so smrteľným bojovým umením pankration holdovali obávaní spartskí hopliti.

Aréna florentského futbalového zápasu na námestí Piazza Santa Croce (2015)

zdroj: wikimedia commons

Hovoriť o Calcio Fiorentino ako o florentskom futbale nie je úplne presné, pretože ide skôr o hru pripomínajúcu viac ragby, než futbal. Calcio Fiorentino je však oveľa tvrdšou hrou ako britské ragby či americký futbal. Podľa vyjadrení dnešných hráčov Calcio Fiorentino sa hráči amerického futbalu chránia ako ženy chráničmi a helmami a britské ragby je pre zmenu „vykastované“, pretože jeho hráči kladú dôraz v prvom rade na hru s ragbyovou loptou, behanie a dosiahnutie čo najvyššieho skóre a nevenujú dostatočnú pozornosť bojovým zrážkam so súperom.

Hráči Calcio Fiorentino sa pomerne pozitívne vyjadrujú len o austrálskom futbale (ktorého pravidlá sú podobné ako v americkom futbale, hráči však hrajú bez chráničov), avšak aj v austrálskom futbale sú zakázané bitky medzi hráčmi na ihrisku.

Ukážka austrálskeho futbalu

zdroj: youtube.com

V Calcio Fiorentino možno teoreticky zvíťaziť aj bez „strelenia gólu“. Stačí, keď súperových hráčov fyzicky vyradíte z boja v bitkách, takže nebudú schopní ďalej pokračovať v hre. V útokoch proti súperovým hráčom

je povolený široký repertoár bojových techník, ako sú – kopy, údery, hody, škrtenia, páky – známych z rôznych existujúcich bojových umení aj v súčasnosti. Pre dnešné zápasy však platí, že hráči nesmú spoločne útočiť proti jednému súperovi a takisto sú zakázané napadnutia bezbranných hráčov ležiacich na zemi.

O Calcio Fiorentino sme sa mohli dozvedieť už prostredníctvom diel Dante Alighieriho

Calcio Fiorentino spomína aj Dante Alighieri, ktorého dielo možno zároveň vnímať ako zhrnutie encyklopedických znalostí o stredovekom Taliansku. Podľa informácií Dante Alighieriho sa podobná hra hrávala vo viacerých talianskych mestách, vo Florentine však bola obzvlášť obľúbená, dokonca aj deti ju bežne hrávali na uliciach. A vo Florencii bola táto naozaj tvrdá hra, v porovnaní s inými talianskymi mestami, aj najviac rozšírená.

To, že obyvatelia mesta holdovali takejto tvrdej hre, sa odrazilo aj v mocenskom potenciáli florentských ozbrojených síl. V renesancii Florentánia spoločne so švajčiarskymi gardistami, nemeckými landsknechtami, príslušníkmi španielskych tercií, ruskými opričníkmi či moslimskými janičarmi patrili k najlepším vojakom svojej doby. Nie náhodou sa stal rodený Florentán Niccolò Machiavelli vojenskou a politickou autoritou tejto tvrdej doby a je známy aj v súčasnej spoločnosti.

V druhej polovici 15. storočia sa podľa dobových správ Calcio Fiorentino hrávalo na každej ulici a námestí v meste. Existovali štyri tímy, ktoré fungujú dodnes a v ktorých hrávali tí najväznejší obyvatelia, či členovia miestnej florentskej aristokracie. Každý z týchto šľachticov a vážených mužov hrával za florentskú štvrť, v ktorej sa nachádzal jeho dom alebo palác. Hru hrávali muži vo veku 18 – 45 rokov, pričom vášnivými hráčmi boli aj členovia vládnuceho rodu Mediciovcov.

Štyri tímy Calcio Fiorentino, pomenované podľa florentských mestských častí

zdroj: wikimedia commons

Santa Croce (Svätý kríž) – modrý tím

Santo Spirito (Duch Svätý) – biely tím

Santa Maria Novella (Panna Mária Novella) – červený tím a

San Giovanni (Svätý Ján) – zelený tím

Zápasy sa spoiatku hrávali počas karnevalu, pričom Florentánia nevynechali zápasy ani v čase, keď nemecký cisár a španielsky kráľ Karol Habsburský v tridsiatych rokoch 16. storočia poslal na Apeninský polostrov (počas vojny s Francúzskom) svoje obávané španielske tercie a nemeckých landsknechtov. Jeho vojaci mali za úlohu poraziť talianskych spojencov Francúzska. Landsknechti a *Tercios* sa neslávne preslávili pri „sacco di Roma“, kedy vypálili územie Ríma, pretože pápež podporoval Francúzov.

Aj Florentánia v rokoch 1529 – 1530 bránili svoje mesto pred útokmi Nemcov a Španielov. V meste bol nedostatok jedla, napriek tomu však obyvatelia mesta zorganizovali turnaj na námestí Santa Croce, pretože

toto nižšie položené námestie mesta bolo viditeľné aj španielskymi a nemeckými obliehateľmi, ktorí rozostavili svoje delostrelectvo v okolitých kopcoch. Počas zápasu vystrelili Španieli niekoľko striel z dela na námestie Santa Croce, kde prebiehal spomínaný zápas. Odozvou na výstrely boli klasické talianske vulgárne gestá a výsmech smerom k Španielom, pričom hráči ďalej nerušene pokračovali vo svojej hre. Španielski dôstojníci napokon nariadili prerušenie paľby a so záujmom začali sledovať, čo to vlastne Florentiania hrajú.

Ťaženie sa síce skončilo obsadením Florencie, nemeckí landsknechti a španielski *tercios* sa však s hrou zoznámili, a nielenže si ju okamžite obľúbili, ale začali ju s veľkým nadšením aj hrať. Hra sa postupne rozšírila do ďalších talianskych miest, nadšenými podporovateľmi boli aj pápeži – Klement VII. (Giulio de 'Medici), Lev XI. (Alessandro de 'Medici), či Urban VIII. (Maffeo Barberini, mimochodom, tiež rodák z Florencie), ktorí podporovali rozvoj hry aj v samotnom Svätom meste. V roku 1739 si zápas Calcio Fiorentino na námestí Santa Croce pozrela aj mladá Mária Terézia, budúca rakúska cisárovná.

Prvé pravidlá hry spísal koncom 16. storočia florentský spisovateľ, dôstojník a hudobník Giovanni de'Bardi, ktorý významne ovplyvnil aj vývoj barokovej hudby na Apeninskom polostrove. Aj de'Bardi patrí k mojim obľúbeným hudobným skladateľom, stál napríklad pri zrode klasickej talianskej opery a bol tiež veľkým prívržencom Tridentského koncilu, pričom aplikoval jeho odporúčania aj vo svojej hudobnej tvorbe.

Súčasťou Calcio Fiorentino nielen v minulosti, ale aj dnes bola Svätá omša a procesie, na obrázku slávnostný sprievod v dobových odevoch cez najstaršie historické štvrte mesta

zdroj: wikimedia commons

Nový záujem o Calcio Fiorentino sa datuje od 20. rokov 20. storočia

Podľa pravidiel spísaných Giovannim de'Bardi sa Calcio Fiorentino hrávalo až do 30. rokov 20. storočia. Záujem o hru však v 18. a 19. storočí čiastočne upadol, popularita hry však nesmierne vzrástla, keď sa v Taliansku dostal v 30. rokoch 20. storočia k moci Benito Mussolini.

Mussolini svojou cieľenou podporou rozvoja talianskeho nacionalizmu, talianskych vojenských a historických tradícií sa pokúšal postaviť nové základy talianskej vojenskej supremacie. Florencia, ktorá kraľovala európskym bojiskám v 15. – 16. storočí so svojím mužným Calcio Fiorentino spĺňala Mussoliniho predstavy hry, ktorá pomôže sformovať a vychovať odvážnych bojovníkov. V tom čase však väčšina Talianov už predsa len dávala prednosť klasickému futbalu.

Na duceho príkaz florentský fašistický politik a vysoký dôstojník Čiernych košiel, Alessandro Pavolini, zorganizoval v roku 1930, pri príležitosti 500. výročia obliehania Florencie, nový turnaj Calcio Fiorentino za účasti štyroch vyššie spomenutých historických tímov, pomenovaných podľa historických mestských častí.

Od 30. rokov 20. storočia teda možno hovoriť o istej renesancii záujmu o Calcio Fiorentino vo Florencii. Od tých čias sa opäť hráva Calcio Fiorentino každý rok na florentskom námestí Piazza Santa Croce v treťom júnovom týždni a hrávajú sa len tri zápasy. Najprv sa vylosujú dve dvojice tímov, víťazi zápasov dvojíc postupujú do finále. Zápasy Calcio Fiorentino sa nehrali len počas II. svetovej vojny.

V zápale hry...

zdroj: wikimedia commons

Dnešná podoba hry Calcio Fiorentino

Ešte v prvej polovici 20. storočia prichádzalo v zápasoch k ťažkým, ba až smrteľným úrazom, v modernejšej a humánnejšej verzii boli odstránené nebezpečné bojové techniky, ktorými mohli byť spôsobené smrteľné zranenia alebo zmrzačenie, podobne ako boli napríklad odstránené nebezpečné techniky z džiu-džicu a vzniklo tak džudo. Akékoľvek porušenie pravidiel boja v súčasnosti vedie k okamžitému vylúčeniu hráča z hry.

Od roku 1979 je najúspešnejším tímom tím modrých – Santa Croce – s viac ako 20 turnajovými víťazstvami (ja som fanúšikom Santo Spirito). Na rozdiel od minulosti, dnes môžu Calcio Fiorentino hrať už len rodení Florentiania, alebo muži, ktorí vo Florencii trvale žijú viac ako 10 rokov a takisto, na rozdiel od minulosti, nesmú hrať hráči, ktorí boli odsúdení za násilnú trestnú činnosť.

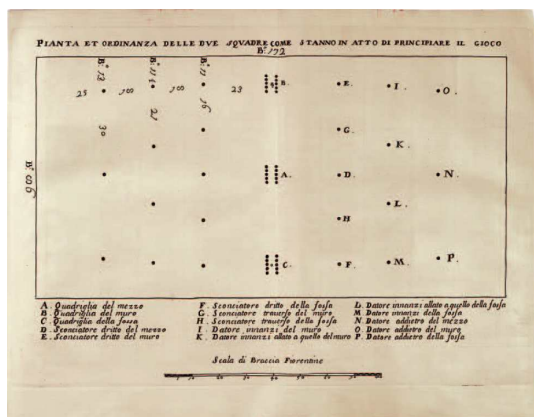
Štandarda tímu Ducha Svätého

zdroj: wikimedia commons

Boli pokusy hrať Calcio Fiorentino aj v iných mestách. V roku 1960 bola snaha s obnovením hry v Ríme, v roku 1976 v New Yorku a v roku 1998 vo francúzskom Lyone, nikde sa však napokon nenašiel dostatok hráčov, ktorí by dokázali túto hru hrať dlhší čas. Ukazuje sa, že tvrdenia Florentianov, ktorí sa ešte v 16. storočí nechali počuť, že Calcio Fiorentino dokážu hrať len oni, pretože sú najtvrdšími mužmi v Európe, by

mohli byť pravdivé.

Hra sa od 16. storočia teda zmenila. Dnes sa kladie dôraz na zdravie a život hráčov, čo v minulosti nebolo bežné. Štandardná dĺžka hry je 50 minút, pričom zápas prebieha na obdĺžnikovom pieskovom ihrisku. Za každú stranu nastupuje 27 hráčov – 4 sú brankári, 3 obrancovia, 5 stredopolari a 15 útočníkov. Rozmery ihriska a rozostavenie hráčov sa menili počas histórie len minimálne.

Ihrisko Calcio Fiorentino a rozmiestnenie hráčov podľa pravidiel z roku 1688

zdroj: wikimedia commons

Okrem toho, mimo ihriska sa nachádzajú dvaja kapitáni, ktorí riadia hlasnými povelmi svojich hráčov a ktorí vstupujú na príkaz rozhodcov do zápasov v čase hromadnej bitky, ak sa hra vymkne spod kontroly. Ich úlohou je upokojiť vlastných hráčov, ktorí sú v adrenalínovom ošiali a nerobilo by im problém napadnúť aj rozhodcov.

Hra sa začína výstrelom z dela, od toho momentu ihrisku kraluje už len násilie. Rozhodca hodí do stredu ihriska loptu, kto sa jej zmocní, začne útočiť. Väčšina hráčov vstupuje do hromadnej bitky v strede ihriska, vybraní hráči sa snažia loptu dopraviť do brány, ktorou je užšia strana obdĺžnikového ihriska súperových hráčov. Ak útočníci prehodia oplotenie brány, strácajú pol bodu a loptu získava súper. Po každom úspešnom zásahu sa menia strany.

Cieľom bitky medzi hráčmi je eliminovať súperových hráčov v strede poľa, pričom sú dnes, zjednodušene povedané, povolené všetky techniky, ktoré sa používajú pri zápasoch v kliebkach Mixed Martial Arts (MMA). Do potýčky v strede poľa sa teda zapoja takmer dve tretiny hráčov. Striedanie nie je povolené, takže ak sa niekto z strán podarí v bitke vyradiť viacerých hráčov súpera, nakloní tým výrazne pravdepodobnosť víťazstva na svoju stranu.

Tvrdosť sa zo zápasov Calcio Fiorentino nestratila ani v 21. storočí. V roku 2006 sa medzi hráčmi tímov Santo Spirito a Santa Croce rozohrala taká vášnivá bitka, že sa celý turnaj musel prerušiť a polícia vo Florencii rozháňala hráčov a fanúšikov oboch tímov až hlboko do noci.

Florentská polícia nebrala situáciu na ľahkú váhu, veď hráči a fanúšikovia calcio storico často „trénujú“ na talianskych futbalových štadiónoch, kde sa zvyknú biť s „ultras“ iných tímov talianskej najvyššej futbalovej ligy. Interpol hodnotí hráčov a fanúšikov Calcio Fiorentino ako vysoko rizikových. Vo všeobecnosti však vládne v rámci Calcio Fiorentino duch fair play, hráči – novodobí gladiátori – sa po zápase zdravia podaním ruky a všetci sa dobre poznajú. Potom sa celý rok stretávajú v mestských kaviarničkách, aby následne opäť

podľahli ošiaľu násilnej hry.

Od stredoveku víťazný tím turnaja Calcio Fiorentino získa ako cenu turnaja jedno teľa florentského kravského plemena Chianina s pozlátenými rohmi a kopytami.

Prvá cena

zdroj: wikimedia commons

Aby si čitatelia dokázali predstaviť ako sa Calcio Fiorentino hrá a aká je jeho podoba v súčasnosti, prikladám video z youtube. Dovolím si však upozorniť, že jemnocitnejšie ženy a devy, nevinné dietky či útlocitní muži, ktorí nedokážu sledovať napríklad box, by si túto ukážku radšej pozrieť nemali. Tým katolíkom, ktorí sa venujú bojovým umeniam, videoukážka určite prekážať nebude.

Zdroj: youtube.com

Mnohí z vás si teraz pravdepodobne kladú otázku, prečo čítajú o Calcio Fiorentino práve na portáli Christianitas.sk. Dôvodov je niekoľko, mne osobne sa táto hra veľmi páči, ja mám však takú radostnú barokovú povahu, akú zrejme nemá veľa slovenských katolíkov...

Viem však, že Calcio Fiorentino hrávali zbožní katolíci radi už pred stáročiami a môžu ho teda celkom určite hrať s nadšením zbožní katolíci aj dnes. V minulosti boli hráčmi aj muži, ktorí boli v detstve miništrantmi, stali sa otcami rodín a samozrejme platí, že aj dnes hrajú Calcio Fiorentino veriaci katolíci. Možno nie až v takom množstve, ale hrajú a pred každým turnajom sa vyspovedajú, zúčastnia sa slávenia Svätej omše. Táto hra je výrazom drsného sveta stredovekej, renesančnej a barokovej spoločnosti. Doby, v ktorej biele znamenalo bielu, čierne čiernu, hriech bol hriechom, sofizmy neboli akceptované. Z toho a vtedajších katolíkov by sme si mali brať príklad aj dnes.

A na záver mi dovoľte podeliť sa s mojím osobným názorom. Som presvedčený, že je podstatne menší hriech 100x si pozrieť alebo zahrať (dnes pre Neflorentana takmer nemožné) Calcio Fiorentino aj v jeho najbrutálnejšej podobe, ako raz akceptovať lepkavé filosodomitské názory pseudokatolíckych liberálov a modernistov v podobe, v akej ich dnes pertraktujú v katolíckom spoločenstve.

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/calcio-fiorentino-alebo-zavan-tvrdeho-sportu-z-davnej-katolickej-florencie/>